

המעין

בתוכן:

- 2 בין המשפטיים או בין המשפטיים... / **דבר העורך**
- אגרת מכת"י מאת רבי שמשון מורפורגו שנשלחה אל הרמח"ל
- 3 לפני תחילת הפולמוס, ומשמעותה / **פרופ' יעקב שמואל שפיגל**
- 16 תשובה מכת"י בעניין שכר שבת לרופא / **הרב עזריאל הילדסהיימר זצ"ל**
- 22 מכתב מאת מרן בעל החפץ חיים זצ"ל בעניין מכירת חיבוריו / **הרב אלישע חן**
- 24 ימי ישיבי בביתו של הרב הרצוג זצ"ל / **הרב אוריאל בנר**
- 35 כריעת המתפלל בתפילת העמידה / **הרב משה צוריאל**
- 42 'רחמי' או 'רחמם'? עיון בנוסח הפיוט 'אנא בכח' / **אברהם וייס**
- 52 מתי אסור להכות תלמידים בימי בין המצרים? / **הרב נתן קמנצקי זצ"ל**
- 54 דרכי היתר באיסור כלאיים המבוססות על ריאליה חקלאית / **הרב ארי לנדא**
- 65 ארץ פלשתים / **הרב יעקב זיסברג**
- 83 חטא המרגלים - משבר ביחסי משה רבנו ועם ישראל / **הרב אריה קופרמן**

הלכה ואקטואליה

- האם בעל הכלב ששיחק במצית וגרם לשריפה חייב לשלם על הנזקים? /
- 91 **הרב דוד בריזל**

תגובות והערות

- עוד בעניין זיהוי הכבש ההלכתי / **הרב מרדכי עמנואל, הרב עזריה אריאל;**
ושוב בעניין התכלת / **הרב יצחק דביר;** עוד על חלוקת פרשיות התורה /
- 98 **יוסף מרדכי (ימ"י) כנרתי**

על ספרים וסופריהם

- 'שאלית יעבץ' חלק ראשון - תאריך הדפסתו ועוד עיונים ביבליוגרפיים /
- 103 **הרב יהודה אריה מרקסון**
- שלוש הערות על ענייני הראי"ה שבספר 'תערך לפני שלחן' מאת
- 111 **הרב איתם הנקין הי"ד / יוסף אברמסון**
- 115 נתקבלו במערכת / **הרב יואל קטן**
- 132 רשימת מאמרים בכרך נט

מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

בס"ד גיליון 230 • תמוז תשע"ט [נט, ד]

המשתתפים בגיליון זה:

יוסף אברמסון, ת"ד 1103, בית אל 9062800. ycgolan15@gmail.com
הרב עזריה אריאל, הרב אריה בינה 21/4, ירושלים 9313312. azar@neto.net.il
הרב אוריאל בנר, חטיבת הנגב 1/1, שדרות 8705937. baneruri@gmail.com
הרב דוד בריזל, רבי יהודה הנשיא 41, מודיעין עילית 7183204. 9298027@gmail.com
הרב יצחק דביר, ת"ד 341, אלון מורה 4483300. itshak.slotin@gmail.com
אברהם וייס, כרמי צור 9040000. avrumw@gmail.com
אורי וירצבורגר, בן ציון 2, ירושלים 9542302. uriwur32@gmail.com
הרב יעקב זיסברג, קדומים 4485600. machonks.mazkira@gmail.com
הרב אלישע חן, שבטי ישראל 16, בני ברק 5130823. a0533131019@gmail.com
יוסף מרדכי כנרתי, מרים מזרחי 2/8, רחובות 7655146. ykinarty63@gmail.com
הרב ארי לנדא, דרך מנחם בגין 28, פתח תקוה 4973228. alanda88@gmail.com
הרב יהודה אריה מרקסון, נהר הירדן 3, בית שמש 9931103. y.a.markson@gmail.com
הרב מרדכי עמנואל, ישמח ישראל 22/3, ביתר עילית 9055722. i274more@gmail.com
הרב משה צוריאל, הלל 13, בני ברק 5153302. geulaz52@gmail.com
הרב אריה קופרמן, מורגנטאו 17/14, ירושלים 9722261. arie.copperman@gmail.com
יואל קטן, מכון שלמה אומן, שעלבים 9978400. wso@shaalvim.co.il
פרופ' יעקב שמואל שפיגל, רח' הרב נריה 5, פתח תקוה 4975205. Yaakov.Spiegel@biu.ac.il

* * *

'המעין' - כתב עת היוצא לאור ע"י מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

מיסודו של 'מוסד יצחק ברויאר' שע"י פועלי אגודת ישראל

מייסד (תשי"ג) ועורך: פרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר
עורך אחראי (תשכ"ד-תשס"ב): ר' יונה עמנואל
תנצב"ה

המערכת: ד"ר שמעון בולג, ירושלים | הרב שמעון שלמה גולדשמידט, אלון שבות
הרב מיכאל ימר, שעלבים | הרב בועז מרדכי, נריה | פרופ' זהר עמר, נוה צוף
יהודה פרוידגור, ירושלים

העורך: הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, ישיבת שעלבים 9978400

טל': 08-9276664; פקס: 1538-9276664; דואר אלקטרוני: wso@shaalvim.co.il
למינויים, וכן למינויים אלקטרוניים ללא תשלום, נא לפנות למכון שלמה אומן

© כל הזכויות שמורות

בין המשפטיים' או 'בין המשפטיים'?

המערכת הציבורית והפוליטית סוערת בעקבות התפטרות הכנסת הכ"א, כאשר במרכז הוויכוחים הציבוריים עומדת מערכת המשפט, הגינותה, סמכויותיה ותפקידיה. לציבור ניתנה, על כורחו, אפשרות לתקן את תוצאות הבחירות הקודמות, ואולי יהיה בכך חיזוק להמשך בניין התורה העם והארץ. בעז"ה נעשה ונצליח.

'משפת' פירוש מקום שמניחים- שופטים בו דבר מה. מכאן השתלשלה המילה עד למשמעות של גבול, קצה נחלה, גבול שאותו מסמנים תוך הנחת אבנים או חפצים בולטים לסימן. 'משפטיים' אם-כן הם גבולות. כאשר התורה קוראת ליששכר 'רובץ בין המשפטיים' וכו' הכוונה היא שהוא יושב בין גבולות נחלתו, מסתפק במועט, נותן שכמו לסבול ומסכים להיות 'למס עובד' לאחיו. חז"ל מסבירים שבני שבט יששכר עסקו יותר ברוח מאשר בחומר, עשו את מה שמוטל עליהם ביישוב הארץ ובשאר הזמן למדו ולימדו תורה, והיו שמחים בחלקם ואחיהם שמחים בהם. אשריהם וטוב להם.

העם היושב בציון נתון היום למהלך של משפטיזציה הולכת ומתגברת, כאשר אנשי מערכת המשפט מחליטים לנהל את מה שהציבור מעולם לא התיר להם לנהל, ולקבוע מהו המותר ומהו האסור בענייני חברה ומדינה והלכה והנהגה כשאין זה כלל מתפקידם. גבולות מטשטשים, והסיר הציבורי רותח. רבים מאנשי הציבור רובצים בין המשפטיים ומבצעים את המוטל עליהם, אך אחרים רובצים בין המשפטיים ומנסים לנהל בעיניים משפטיות תוך משוא פנים את מה שלא אמור להיות כלל בסמכותם ובניהולם, והארץ לא שוקטת. אמנם קיימת התחלה של שינוי בנושא זה, אבל עדיין הדרך ארוכה. בינתיים שופטי ביה"מ העליון מתיירים לעצמם לא רק לבטל החלטות כנסת - אלא גם החלטות של בתי דין ואף של בית הדין הגדול, והעניין הזה עובר כבר כל גבול. במקום לטפל ברעה החולה הקשה ביותר של מערכת המשפט החילונית במדינת ישראל, והיא הימשכות ההליכים המשפטיים שנים על גבי שנים גם במשפט הפלילי ועוד יותר במשפט האזרחי, כאשר עיניו הדין ועיוות הדין שנגרם זועק עד לשמים - עוסקים המערכת הזאת ובכרייה בנגיסת סמכויות מגופים אחרים במדינה ללא שום הצדקה, לא חוקית ולא מוסרית, אלא מתוך התנשאות וגאווה שאין מאחוריהן דבר. נראה שהגיע הזמן להושיב את אנשי מערכת המשפט 'בין המשפטיים', להחזירם לגבולם ולנחלתם, להדגיש בפניהם שהם עובדי ציבור הממונים רק על מה שהציבור ונציגיו מינו אותם עליו, כך שאנשי 'בין המשפטיים' יחזרו לעסוק במה שהם הוכשרו לו ובתפקידים שהטיל עליהם הציבור דרך נציגיו הרשמיים. כל זה בדרך להשבת שופטינו כבראשונה ויועצנו כבתחילה, אז יסורו מאיתנו הרבה יגון ואנחה. בעז"ה י"ת.

גיליון מלא וגדוש זה הוא האחרון לכרך נט של 'המעין', והגיליון הבא פותח את הכרך השישים. ב-66 השנים מאז יסד פרופ' מרדכי ברזילאי ז"ל את 'המעין' התפרסמו 230 גיליונות (בצוק העיתים של השנים הראשונות ההופעה לא הייתה סדירה) נבהם כאלפיים מאמרים, ולקראת תחילת הופעת הכרך השישים בראש השנה הבעל"ט יצא לאור אי"ה גיליון חגיגי מוגדל. חברי המערכת מביטים לאחור בסיפוק ובהודייה לה' תוך הערכה רבה לקודמיהם בתפקיד, ופונים קדימה כשהם מטים שכמם לסבול את חלקם הצנוע בחיזוק בניין התורה בארץ ישראל הנבנית. ובעז"ה נעשה ונצליח.

הק' יואל קטן